

7. *Сотовые сети: от 4G к 5G. Взгляд со стороны MediaTek. [Электронный ресурс] – 28.07.2015.- Режим доступа: <http://www.ixbt.com/mobile/mtk-lteworld-2015.shtml>*
8. *Тихвинский В.О. Концептуальные аспекты создания 5G / В.О.Тихвинский, Г.С. Бочечка // «ЭЛЕКТРОСВЯЗЬ». – 2013, - № 10 - С.29-33.*

Виноградова Елена Владимировна, Гончаренко Сергей Владимирович. Предпосылки внедрения технологий 4g и 5g - как составляющих инновационного развития телекоммуникационных предприятий Украины. Выполнен анализ факторов, определяющих возможности инновационного развития предприятий сферы телекоммуникаций Украины на примере перспектив внедрения технологий 4G и 5G на микро-, мезо- и макроуровне.

Ключевые слова: инновационное развитие предприятий, сфера телекоммуникаций, технологии 4G, технологии 5G.

Vynogradova Olena, Goncharenko Sergey. Background technology adoption of 4g and 5g - as components of innovation telecommunications enterprises of Ukraine. The analysis of the factors determining the possibility of innovative development of telecommunication sphere of Ukraine for example, the prospects of implementation of 4G and 5G technologies at micro, mezo and macro levels is performed.

Keywords: innovative development of enterprises, Telecom industry, 4G technology, 5G technology.

УДК 338.48:333.101.3

Виноградова О.В., д.е.н., професор;
Пілігрім К.І., аспірант,
Державний університет
телекомунікацій

МОТИВАЦІЙНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Узагальнено існуючі підходи та групувано точки зору вчених до встановлення проблем розвитку туристичної галузі в Україні; доведена необхідність урахування докорінної причини їх виникнення, пов'язаних із недостатньою вмотивованістю персоналу туристичних підприємств; проведено критичний аналіз цих підходів з точки зору неврахування ролі персоналу та його мотивації; доведено пріоритетна роль персоналу туристичних підприємств та його мотивації у вирішенні проблем розвитку туристичної галузі в Україні.

Ключові слова: мотивація, персонал, розвиток, туристична галузь, туристичне підприємство.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку туристичної галузі в Україні ускладнюється в наслідок низки чинників. З одного боку, це політико-правові (недосконалість законодавства щодо стимулювання туристичних підприємств на основі надання їм пільг та державного фінансування, політична нестабільність, яка знижує імідж України – як туристичної держави та відштовхує іноземних туристів тощо), а з іншого – неефективна діяльність самих туристичних підприємств, якість надання послуг якими споживачу поступається якості, що надають іноземні підприємства. При цьому, за ціною послуги вітчизняних туристичних підприємств фактично дорівнюють послугам іноземних.

© Виноградова О.В., Пілігрім К.І., 2016

Як наслідок – проблема, що є нагальною, та характеризується як переважання виїзного над в'їзним туризмом, залишається в Україні не вирішеною. Отже, більшість громадян України, які мають достатні фінансові ресурси для їх витрати на активний відпочинок і подорожі, нажаль, обирають туристичні маршрути не в Україні, а за кордоном.

Однак, це є наслідком тих проблем, які накопичуються безпосередньо у туристичній інфраструктурі України, на які звертають увагу українські вчені з метою пошуку шляхів їх вирішення задля забезпечення розвитку туристичної галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед останніх досліджень, які звертають на себе увагу з точки зору виокремлення проблем розвитку туристичної галузі в Україні, слід виділити результати В.О. Полюги [1], І.О. Щербань [2], О.О. Колесник [3], Т.І. Ткаченко [4], В.Г. Явкіна, В.П. Руденко і О.Д. Король [5], М.П. Мальської [6], В.Ф. Семенова [7], Я.І. Алмашій [8], О.М. Гончаренко [9], Т.С. Незвещук-Когут [10].

Невирішена раніше частина загальної проблеми. У той же час, як свідчить аналіз результатів досліджень цих учених, виникає певне протиріччя: не всіма з них усвідомлюється роль персоналу у вирішенні найбільш гострих проблем розвитку туристичної галузі та туристичних підприємств, та, зокрема – мотивація персоналу.

Метою дослідження є узагальнення існуючих підходів до встановлення проблем розвитку туристичної галузі в Україні та, на цих основах, доведення необхідності врахування докорінної причини їх виникнення, пов'язаних із недостатньою вмотивованістю персоналу туристичних підприємств. На цих основах, у статті вирішено наступні наукові завдання: угруповано точки зору вчених щодо встановлення проблем розвитку туристичної галузі та туристичних підприємств в Україні; проведено критичний аналіз цих підходів з точки зору неврахування ролі персоналу та його мотивації; доведено пріоритетна роль персоналу туристичних підприємств у вирішенні докорінних проблем розвитку туристичної галузі в Україні.

Виклад основного матеріалу. Усвідомлюючи значення розвитку туристичної галузі в Україні для розвитку національної економіки, вчені-економісти встановлюють існуючі проблеми, та намагаються знайти ефективні шляхи щодо їх вирішення. При цьому, вченими звертається увага на чинники макро- та мікросередовища туристичних підприємств.

Виходячи з об'єкту та предмету дослідження, той чи інший вчений на власний розсуд визначає встановлені ним проблеми розвитку туристичної галузі, приділяючи саме цій проблемі на особливу увагу. У цьому контексті звертає на себе увагу результати досліджень учених, якими визначаються проблеми розвитку туристичної галузі в Україні (табл. 1).

Аналізуючи сутність проблем розвитку туристичної галузі в Україні, що виокремлені цими вченими (табл. 1), звертає на себе увагу той факт, що більшість із них виділяє ті, що стосуються макро-середовища, та пов'язані з неефективною політикою держави, недосконалістю нормативно-правового поля, розкоординованістю дій між державними органами, недостатнім обсягом фінансування галузі. Більшість проблем стосується саме макро-середовища.

Серед тих проблем, які безпосередньо виникають на рівні туристичних підприємств, найбільшої уваги вчених заслуговує низька якість та асортимент послуг і турпродукту. Але, при цьому, парадоксальним можна визнати той факт, що виділяючи саме цю проблему, не всі вчені приділяють увагу кадровій складовій. На наше ж переконання, саме від роботи персоналу залежить якість туристичних послуг і продуктів, що отримує споживач. Так, звертаючи увагу саме на цю проблему, логічним є виділення таких, які її породжують на думку О.В. Полюги (порушення системи підготовки кадрів для галузі); В.Ф. Семенов і Т.І. Ткаченко, поруч із цим, звертає увагу на проблеми недостатності кадрового потенціалу та некомпетентності менеджерів; Т.С. Незвещук-Когут звертає увагу лише на внутрішню проблему некомпетентності менеджерів і низького рівня менеджменту на туристичних підприємствах, поза врахування порушення системи підготовки кадрів для галузі, а О.М. Гончарук – на недостатність кадрового потенціалу.

Таблиця 1

Виокремлення проблеми розвитку туристичної галузі в Україні вченими

Визначена проблема	Констатація проблеми (+) вченими (автор, джерело)									
	В.О.Поллога [1, с.29-32, 38-39,45,65]	І.О.Щербань [2, с.36-50]	О.О. Колесник [3, с.1]	Т.І. Ткаченко [4, с.219, 294-295, 305, 312, 347-348, 357]	В.Г.Явків, В.П.Руденко, О.Д. Король [5]	М.П. Мальська [6]	В.Ф. Семенов [7, с.40-41, 44]	Я.І. Алмашій [8, с.6]	О.М. Гончаренко [9, с.13-14]	Т.С. Незвездук-Когут [10, с.48-50]
Орієнтація турфірм на відправку туристів за кордон (перевага виїзного туризму)	+	+		+			+			
Низька якість та асортимент послуг і турпродукту	+			+	+	+	+		+	+
Порушення системи маршрутів і турів	+									
Порушення системи підготовки кадрів для галузі	+						+	+		
Відсутність ефективного управління з боку держави	+	+	+	+	+	+	+		+	+
Неефективний статистичний облік (недосконалість інформаційної бази) у галузі	+		+		+					
Недосконалість правової бази	+			+	+	+	+	+		+
Відсутність координованих дій між центральними та регіональними органами регулювання галузі	+	+		+	+		+		+	
Розбалансованість господарських зв'язків між об'єктами галузі	+	+		+	+		+		+	+
Руйнація історико-культурних цінностей	+			+			+			
Критична демографічна ситуація та низькі доходи населення	+			+						+
Вплив світової фінансової кризи		+	+					+		
Нестійкий фінансовий та економічний стан тур.підприємств		+		+						
Надлишкові трудові, фінансові та матеріальні витрати		+		+						
Недостатність кадрового потенціалу		+		+			+		+	
Скорочення матеріальної бази (зношеність основних фондів)		+		+		+				+
Висока фондомісткість				+						
Недостатній обсяг інвестицій				+		+	+	+	+	?
Сезонний характер				+					+	
Неприбуткова (нерентабельна) діяльність				+						
Недобросовісна конкуренція				+						
Некомпетентність менеджерів (низький рівень менеджменту)				+			+			+
Недосконалість регіональної політики				+	+					+
Практична відсутність інноваційних проектів і наукових досліджень					+				+	
Відсутність належної інфраструктури					+		+	+		+
Невідповідність рівня сервісу європейським стандартам					+			+		
Складність візових, митних і прикордонних процедур							+			
Політична нестабільність								+		
Проблема тіньової економіки								+		
Нестабільність соціально-економічної ситуації										+
Корупція										+
Екологічні обмеження										+
Інфляція										+

Визначене протиріччя доводить той факт, що не всіма вченими усвідомлюється роль персоналу у вирішенні найбільш гострих проблем розвитку туристичної галузі та туристичних підприємств.

При цьому, серед окремих із них, існують парадоксальні висновки. Так, наприклад, у дослідженнях І.О. Щербань, при визначенні основ антикризового управління туристичними підприємствами, сутність принципу «максимізації можливостей» зводиться до їх виходу з кризи шляхом «мінімізації трудових, матеріальних та фінансових витрат» [2, с.36, табл. 1.4]. Тобто, на думку цього вченого проблемою є надлишкові трудові витрати, що, як де-факто, передбачає скорочення кількості персоналу та (або) витрат на оплату праці.

На наше переконання, така практика властива для більшості українських підприємств на сучасному етапі їх розвитку будь-якої галузі, але протилежить самому принципу розвитку мотивації персоналу, головним спонукальним мотивом для якого є збільшення заробітної плати з метою задоволення власних потреб і потреб своєї сім'ї на гідний рівень життя. Поза цього не можливо спонукати персонал до досягнення цілей розвитку будь-якого підприємства та, у тому числі – досягти мети виведення його з кризи.

Однак, головним недоліком, який витікає з проведеного контент-аналізу думок учених щодо виокремлення ними проблем розвитку туристичної галузі в Україні є те, що жодним із них не визначено саме ті, що повинні бути ключовими, а саме – проблеми розвитку та мотивації персоналу. При цьому, деякі вчені звертають увагу на необхідність розвитку персоналу на туристичних підприємствах. Зокрема: А.В. Юр'єва-Юрій справедливо відмічає, що «...кар'єрне зростання є невід'ємною складовою системи стимулювання на підприємстві..., потужним чинником трудової діяльності...» [11, с.21]; Є.В. Плугарь виважено доводить, що саме розвиток персоналу дозволяє працівникам туристичного підприємства досягти того рівня кваліфікації, який дозволяє забезпечити необхідну якість обслуговування клієнта, та задовольнити його [12, с.70], що безпосередньо й впливає на вирішення суттєвої проблеми низької якості туристичних послуг, які надаються (табл. 1), на яку більшість вчених звертає увагу. Саме цим ученим (Є.В. Плугарь) звертається увага й на необхідність мотивування персоналу туристичного підприємства задля його розвитку та вирішення проблем, оскільки, «...мотивація персоналу дозволяє «...забезпечити високий рівень якості послуг та максимальний розвиток підприємств в умовах конкуренції...» [12, с.1], «...є значним чинником успіху будь-якого підприємства, та особливо туристично-рекреаційного комплексу, які у більшому ступені залежать від ефективності міжособистісних відносин обслуговуючого персоналу та клієнта...» [там саме, с.141].

Однак, невирішеним питанням є пошук шляхів розвитку мотивації персоналу туристичних підприємств у контексті розвитку туристичної галузі в Україні.

Висновки. Отже, на основі проведеного дослідження встановлено, що у більшості випадків у наукових дослідженнях учених не визначаються причини виникнення проблем у туристичній галузі України, що виникають на рівні туристичних підприємств, і пов'язані з відсутністю мотивації персоналу.

З нашої точки зору, саме розвиток мотивації персоналу туристичних підприємств є тим необхідним інструментом управління персоналом і підприємством у цілому, що повинен бути використаним керівником підприємства з метою вирішення проблем розвитку підприємства. Така точка зору витікає з розгляду персоналу будь-якого підприємства у якості найбільш цінного ресурсу та тієї рушійної сили, що забезпечує його розвиток.

Отже вважаємо за необхідним приділяти увагу саме розвитку мотивації персоналу туристичних підприємств – як безальтернативному шляху розвитку туристичних підприємств і туристичної галузі в Україні у цілому.

Для вирішення цієї наукової проблеми та усунення визначених протиріч потребується розробка та впровадження на підприємствах цієї галузі національної економіки методик і рекомендацій щодо розвитку мотивації персоналу. На основі проведення емпіричних досліджень на туристичних підприємствах за необхідним є встановлення докорінних причин гальмування

розвитку туристичної галузі, які, на наше переконання, пов'язуються саме з відсутністю мотивів персоналу до продуктивної праці.

Список використаної літератури

1. Полюга В.О. Економічні і організаційні важелі регуляторної політики розвитку туризму / Полюга В'ячеслав Олексійович: Дисертація на здобуття наук. ступеня к. е. н. за Спец. 08.02.03 – Організація управління, планування і регулювання економікою. – Ужгородський національний університет, 2005. – 223 с.
2. Щербань І.О. Механізм антикризового управління посередницькими організаціями (на прикладі підприємств туризму) / Щербань Ірина Олександрівна: Дис. канд. екон. наук за спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами за видами економічної діяльності). – Київ; ПВНЗ «Європейський університет», 2011. – 219 с.
3. Колесник О.О. Статистичний аналіз ринку туристичних послуг / Колесник Ольга Олександрівна: Автореферат дис. канд. екон. наук за спец. 08.00.10 – статистика. Київ; Національна академія статистики, обліку та аудиту, 2011. – 21 с.
4. Ткаченко Т.І. Управління суб'єктами туристичного бізнесу в умовах сталого розвитку / Ткаченко Тетяна Іванівна: Дис. доктора екон. наук за спец. 08.06.01 – економіка, організація і управління підприємствами. – Київ; Київський національний торговельно-економічний університет, 2006. – 403 с.
5. Державне регулювання та стандартизація в туризмі: монографія / Явкін В.Г., Руденко В.П., Король О.Д. та ін. – Чернівці: Рута, 2006. – 260с.
6. Мальська М.П. Організація готельного обслуговування / Бібліотека українських підручників http://libfree.com/117466857_turizmosnovi_derzhavnogo_regulyivannya_yakosti_poslug_gotelnyu_sferi_ukrayini.html
7. Семенов В.Ф. Державне регулювання та управління регіональним розвитком туризму / В.Ф. Семенов // Економіка и управление. – 2010. – № 1 – С. 40 – 44.
8. Алмашиї Я. І. Діагностика комплексної ефективності діяльності туристичних підприємств / Яніна Ігорівна Алмашиї: Автореферат дис.канд. екон. наук спец. 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Ужгород: ДВНЗ "Ужгородський національний університет", 2013. – 21с.
9. Гончаренко О.М. Облік витрат та аналіз собівартості туристичного продукту / Олена Миколаївна Гончаренко: Дис.. канд. екон. наук спец. 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). – Київ: Київський національний торговельно-економічний університет, 2012. – 237 с.
10. Незвещук-Козут Т.С. Удосконалення управління діяльністю туристичних підприємств: Тетяна Семенівна Незвещук-Козут: Дис.. канд. екон. наук спец. 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Херсон: Херсонський національний технічний університет, 2012.–195с.
11. Юр'єва-Юрій А.В. Організаційно-економічний механізм стимулювання персоналу підприємств туристичної сфери / Анна Володимирівна Юр'єва-Юрій: Дис. канд. екон. наук спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Хмельницький; Хмельницький національний університет, 2011. – 183 с.
12. Плуگارь Е.В. Организация контролирования процессов обслуживания на предприятиях туристско-рекреационного комплекса / Е. В. Плуگارь: Дис.. канд. екон. наук спец. 08.00.04 – Економіка и управление предприятиями (предприятия туристическо-рекреационного комплекса). – Симферополь: Таврический национальный университет имени В.И. Вернадского, 2010. – 278 с.

Виноградова Елена Владимировна, Пилигрим Екатерина Игоревна, Мотивационная составляющая развития туризма в Украине. *Обобщены существующие подходы и сгруппированы точки зрения ученых к установлению проблем развития туристической отрасли в Украине; доказана необходимость учета коренной причины их возникновения, связанная с недостаточной мотивацией персонала туристических предприятий; проведен критический анализ этих подходов с точки зрения отсутствия учета роли персонала и его мотивации; доказана приоритетная роль персонала туристических компаний и их мотивации в решении проблем развития туристической отрасли в Украине.*

Ключевые слова: *мотивация, персонал, развитие, туристическая отрасль, туристическое предприятие.*

Vynogradova Olena, Piligrim Kateryna. Motivational component of the tourism industry in Ukraine. *The article summarizes the existing approaches and grouped point of view scientists to establish the problems of tourism development in Ukraine; proved the need to address the root cause of their occurrence related to the lack of motivation of the personnel tourism enterprises; a critical analysis of these approaches in terms of neglect of the role staff and its motivation; proved the priority role of staff travel companies and their motivation in solving the problems of the tourism industry in Ukraine.*

Keywords: *motivation, staff development, tourism, travel company.*